

Để viết tốt hơn các em cần phải luyện tập chăm chỉ cũng như tham khảo thêm ở các bài văn mẫu Phân tích truyện Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu lớp 7 tại chuyên trang của chúng tôi. Nó sẽ giúp các em có thêm nhiều kiến thức về Phân tích truyện Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu lớp 7 ý nghĩa phong phú và những từ ngữ hay hơn để áp dụng vào bài làm của mình. Dưới đây là một số bài văn Phân tích truyện Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu lớp 7 ngắn gọn, có ý nghĩa nhất được chia sẻ miễn phí, hỗ trợ các em ôn luyện hiệu quả.

Dàn ý Phân tích truyện Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu

Mở bài:

Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu là truyện kí xuất sắc của Nguyễn Ái Quốc khi hoạt động ở Pháp. Thông qua cuộc gặp gỡ tưởng tượng giữ một vị toàn quyền xảo quyệt và người tù cách mạng vĩ đại, Nguyễn Ái Quốc thâm kín đả kích bản chất giả dối của chủ nghĩa thực dân và đề cao khí phách của người anh hùng dân tộc Phan Bội Châu.

Thân bài:

Tác phẩm được viết ngay sau khi nhà cách mạng Phan Bội Châu bị bắt (18-6-1925) ở Trung Quốc giải về giam ở Hỏa Lò – Hà Nội và sắp bị xử án. Phong trào đấu tranh đòi thả cụ Phan diễn ra rất sôi nổi ở trong nước. Cũng vào thời gian này, Va-ren chuẩn bị sang nhậm chức ở Đông Dương. Chưa có tài liệu nào khẳng định Va-ren đã vào nhà tù để thăm Phan Bội Châu.

Phan Bội Châu (1867 – 1940), biệt hiệu Sào Nam, quê làng Đan Nhiễm, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An, là nhà yêu nước, cách mạng lớn nhất của dân tộc Việt Nam trong hơn hai mươi năm đầu thế kỷ XX. Ông còn là nhà văn, nhà thơ lớn với một sự nghiệp sáng tác khá đồ sộ, gồm

nhiều thể loại, viết bằng chữ Hán, chữ Nôm và chữ quốc ngữ, hầu hết đều thấm đượm tình yêu nước thương dân thông thiết...

Các tình tiết trong truyện là sản phẩm của trí tưởng tượng phong phú của tác giả. Nguyễn Ái Quốc đã viết truyện ngắn này nhằm các mục đích vạch rõ chủ trương bịp bợm của chủ nghĩa thực dân Pháp và phơi bày những trò lừa đảo, lô bịch của Va-ren. Tác phẩm góp một tiếng nói vào phong trào đấu tranh đòi thả nhà chí sĩ cách mạng Phan Bội Châu. Đồng thời đó cũng là bài ca ca ngợi vị lãnh tụ yêu nước Phan Bội Châu và ngầm thể hiện tình cảm yêu nước của tác giả.

Nhan đề Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu có ý nghĩa vô cùng sâu sắc. Những trò lố là những trò lố lăng, lô bịch, kịch cỡm, đáng cười. Nhan đề khơi gợi sự hấp dẫn, thu hút sự tò mò của người đọc.

Nhan đề cũng góp phần thể hiện tư tưởng chủ đề của tác phẩm: Vạch trần bộ mặt xảo trá, lô bịch của Va-ren, hé mở cho người đọc thấy rằng những tấn hò mà Va-ren bày ra với Phan Bội Châu là những trò hề lô bịch, kịch cỡm, đáng cười. Nhan đề còn thể hiện sự đối lập, tương phản giữa hai nhân vật chính trong truyện ngắn.

Nghệ thuật trần thuật của tác giả trong văn bản rất sinh động. Văn bản kể lại toàn bộ diễn biến cuộc gặp gỡ của Va-ren với Phan Bội Châu trong nhà lao Hỏa Lò. Cuộc gặp gỡ ấy diễn ra như một màn hài kịch chỉ có Va-ren như một diễn viên chủ đạo, như một con rối, y tự tin, trơ trẽn, thao thao bất tuyệt. Hắn cố trở hết tài năng diễn thuyết và dồn hết tâm huyết hi vọng có thể thuyết phục đối phương đi theo con đường phản bội nhục nhã của mình. Còn Phan Bội Châu thì tuyệt nhiên chẳng thềm nhếch mép nói một lời nào.

Kết quả ra sao? Độc giả hồi hộp chờ đợi, còn tác giả cũng chẳng chẳng nói ra một cách rõ ràng, mà chỉ tiết lộ một cách bí mật thông qua nhân xét rất khách quan của một vài nhân vật chứng kiến cuộc gặp gỡ. Đặc biệt là lời bình luận của nhân vật được đặt ở phần tái bút đã có sức thuyết phục rất lớn, còn tác giả thì dường như chẳng hé bộc lộ một chút tình cảm, thái độ gì...

Toàn bộ văn bản là một cuộc hành trình chỉ diễn ra trong trí tưởng tượng của Nguyễn Ái Quốc, nhưng qua nghệ thuật kể chuyện độc đáo của tác giả, chúng ta cảm thấy như từng bước đi của Va-ren hiện ra một cách rõ ràng và sinh động trước ống kính máy quay của một phóng viên thời sự thông minh, năng động, nhạy bén và sắc sảo vậy.

Nhân vật Va-ren và Phan Bội Châu được xây dựng theo quan hệ đối lập, tương phản gay gắt. Trước hết, ở mỗi nhân vật, tác giả có cách giới thiệu khác nhau:

Va-ren hiện lên là một con người đã phản bội giai cấp vô sản Pháp, tên chính khách đã bị đồng bọn đui ra khỏi tập đoàn, kẻ ruồng bỏ quá khứ, ruồng bỏ niềm tin, ruồng bỏ giai cấp mình. Hẳn đích thực là một kẻ phản bội nhục nhã. Hẳn là một kẻ bất lương, nhưng nắm quyền thống trị. Va-ren nói rất nhiều, hẳn thao thao bất tuyệt hòng làm lung lạc ý chí và tinh thần của nhà cách mạng Phan Bội Châu.

Ngược lại, Phan Bội Châu xuất hiện với tư cách con người đã hi sinh cả gia đình và của cải để xa lánh khỏi thấy mặt bọn cướp nước, sống xa lìa quê hương, luôn luôn bị lũ này săn đuổi. Cụ luôn bị chúng nhử vào muôn nghìn cạm bẫy, bị chúng kết án tử hình vắng mặt. Cụ xứng đáng là bậc anh hùng, vị thiên sứ, đáng xả thân vì độc lập được hai mươi triệu con người trong vòng nô lệ.

Trong cuộc chạm trán giữa Va-ren và Phan Bội Châu, vị thế mỗi người cũng hoàn toàn đối lập nhau và gần như đảo ngược. Vì thế của Va-ren, kẻ thống trị mỗi lúc một thảm hại. Còn Phan Bội Châu đang ở vị thế của người anh hùng dân tộc mỗi lúc được nâng cao. Trước lời phỉ nhổ của Va-ren, Phan Bội Châu im lặng. Mọi lời nói của Va-ren chỉ như “nước đổ lá khoai”. Đó là thái độ bất hợp tác và khinh bỉ đến tột độ.

Thái độ của tác giả đối với mỗi nhân vật cũng hiện ra rất rõ. Với Va-ren là căm thù, khinh ghét; với Phan Bội Châu là ca ngợi, tôn sùng.

Ngay từ lúc bắt đầu câu chuyện, bản chất của Va-ren đã phần nào được hé lộ qua lời “nửa chính thức hứa” của hắn trước sức ép của công luận Pháp và Đông Dương. Nghe qua đó mà đã thấy nực cười. Nửa lời hứa thì còn gì là hứa hẹn. Ấy vậy mà hắn dám trình bày trước công luận. Hơn nữa nó lại được trình bày dưới giọng lưỡi của một vị Toàn quyền Đông Dương...

Sau đó tác giả có đưa ra lời bình luận: giả thử chữ chăm sóc được đặt trong ngoặc kép một cách rất có chủ ý. Tất cả những điều đó phần nào vẽ ra một chân dung Va-ren mũ cao áo dài bảnh chọe nhưng tính cách thì xảo trá, cơ hội.

Quả đúng như vậy, sau lời hứa, hành động của Va-ren tỏ ra vô cùng thư thả “ngài chỉ muốn chăm sóc đến khi nào yên vị thật xong xuôi ở bên ấy đã”, “mà hành trình từ Mác-xây đến Sài

Gòn kéo dài chừng bốn tuần lễ”. Phải chăng sự chùng chình đó nhằm cố tình đẩy Phan Bội Châu bị kìm kẹp, tra tấn lâu hơn nữa trong tù?

Nhưng tất cả bộ mặt của Va- ren mới được phơi bày cụ thể và rõ nét trong trò lố chính thức của hắn, khi hắn đối mặt với Phan Bội Châu. Hắn vào nhà tù với câu nói đầy vẻ hào hiệp: “Tôi mang tự do đến cho ông đây!”. Đi kèm với lời nói của một vị thiên sứ ấy là một hành động hết sức lá phải lá trái “tay phải giơ tay bắt Phan Bội Châu, còn tay trái thì nâng cái gông to kịch đang xiết chặt Phan Bội Châu trong nhà tù ảm đạm”. Phải chăng, với lời nói và hành động ấy, Va- ren đã hớ hênh cho người ta thấy rằng bản chất của tự do mà hắn đem đến cho người khác là sự tự do giả hiệu, là sự nô lệ, đàn áp và bóc lột dã man? Lời nói và hành động ấy đã chỉ cho người đọc thấy hắn là một kẻ hai mặt, độc ác, đê hèn và thấp kém.

Nhưng còn nữa, vừa mới nói rất khoa trương, hào phóng thì giờ hắn lại mặc cả như một mụ đàn bà: Nhưng có đi phải có lại, tôi yêu cầu ông lấy danh dự hứa với tôi rằng...”. Hắn còn giơ giọng phình phờ, giả ca ngợi Phan Bội Châu rồi ra đòn bằng một loạt những câu hỏi phản đề dồn dập hòng làm lung lạc ý chí và tinh thần của nhà cách mạng. Sau đó, Va-ren đưa ra những lời khuyên cho hành động bằng việc sử dụng một loạt các câu cầu khiến ông hãy..., chớ tìm cách xúi giục..., ông hãy bảo họ....

Va-ren vẽ ra một ảo vọng ngời ngời được cho nước ông, được cho bản thân ông! Với những viên đạn bọc đường, Va-ren đang cố làm cho đối thủ của mình mắc bẫy. Hắn đang cố lừa bịp để dẫn dắt Phan Bội Châu đến một nhà tù lớn hơn, nhà tù của một đất nước nô lệ vĩnh viễn. Và hắn tưởng hắn thành công, hoặc giả hắn cố đọc nốt phần diễn thuyết mà hắn đã chuẩn bị. Va-ren nêu gương. Những tấm gương phản bội Tổ quốc nhục nhã. Trong đó hắn là kẻ đốn mạt nhất. Cao trào của sự lố bịch cũng nằm cả ở đây.

Tác giả đã sử dụng thủ pháp gậy ông đập lưng ông một cách hết sức tài tình. Toàn bộ lời nói của Va-ren đã tự vạch mặt hắn. Hắn huênh hoang, tự đắc. Hắn vênh vác vì hắn là một kẻ phản bội nhục nhã, đáng ghê tởm đã lần lữa đốt cháy những cái mà mình đã tôn thờ và đang tôn thờ những cái mà mình đã đốt cháy. “Trước tôi là đảng viên Xã hội đấy, và giờ đây thì tôi làm Toàn quyền...”

Vậy ra, để có được cái chức Toàn quyền hắn sẵn sàng đánh đổi cả niềm tin, danh dự, cả lý tưởng sống của mình. Và bây giờ, để mua chuộc nhà cách mạng, hắn cũng chẳng từ một thủ đoạn nào,

kể cả lấy mình ra làm trò hề. Bản chất bất lương, đê tiện, vô liêm sỉ của Va-ren được tập trung thể hiện tại đây.

Thế nhưng, cả bài diễn thuyết hùng hồn và lâm li, tâm huyết của Va-ren lại bị rơi tõm vào sự im lặng của người đối thoại. Điều đó khiến hắn sùng sốt cả người. Hắn quá ngạc nhiên và không thể hiểu nổi. Nhưng có một điều hắn cảm nhận rõ nhất đó là hắn đã thất bại thảm hại.

Như vậy, trong cuộc chạm trán giữa Va-ren và Phan Bội Châu, Va-ren đã nói hết, hắn thao thao bất tuyệt một cách tron tru bởi chẳng có ai thềm ngắt lời hắn cũng chẳng có ai thềm nghe hắn nói. Hình thức ngôn ngữ của Va-ren là hình thức độc thoại.

Sự thảm hại của Va-ren còn được ngầm thể hiện một cách rất tinh tế, tất nhiên vẫn qua ngôn ngữ của hắn. Ban đầu là: "Tôi đem tự do đến cho ông đây." Sau đó, người ta chẳng còn thấy một thiên sứ nữa mà thấy một kẻ bất lương. Và lại trời ơi! Tại sao chúng ta lại cứ cố chấp, cãi lộn nhau mãi thế này... trong khi chẳng ai thềm nói với hắn câu nào. Rồi đến "Ô! ông nghe tôi ông Phan Bội Châu này" Nhưng đến cuối cuộc gặp gỡ thì, "thôi không nghe cũng được". Chỉ cần Phan Bội Châu nhìn một cái với hắn là cũng đủ lắm rồi: "Nhưng sao thế, ông hãy nhìn tôi này....".

Trong cả cuộc gặp mặt Va-ren, Phan Bội Châu chỉ im lặng đứng đưng. Mọi lời nói của Va-ren như "nước đổ lá khoai". Và hơn thế, "đôi ngọn râu mép người tù nhếch lên một chút rồi lại hạ ngay xuống, mỉm cười một cách kín đáo như cánh ruồi lướt qua vậy". Và cao trào là Phan Bội Châu đã "nhỏ vào mặt Va-ren".

Tất cả những hành động đó dần tăng cấp sự coi thường, khinh bỉ của Phan Bội Châu đối với Va-ren. Chúng thể hiện sự kiên định của ông đối với lí tưởng yêu nước. Chúng tôn lên bản lĩnh kiên cường, bất khuất của "người tù lừng danh".

Qua việc miêu tả những hành động trên, Nguyễn Ái Quốc ngầm bày tỏ sự khâm phục, kính yêu đối với nhà cách mạng vĩ đại Phan Bội Châu đồng thời bày tỏ sự căm ghét phần uất đối với Va-ren nói riêng, chủ nghĩa thực dân nói chung. Đó cũng là một trong những biểu hiện yêu nước nồng nàn của nhà báo sắc sảo này. Tính chiến đấu của ngòi bút Nguyễn Ái Quốc thể hiện rõ nhất ở những chi tiết đó.

Phản tái bút có một ý nghĩa đặc biệt khắc sâu hơn nữa sự bản thủ của Va-ren và khí phách phi thường của người tù Phan Bội Châu. Lời kể của nhân chứng trong cuộc gặp gỡ (anh lính gác ngục) ở phản tái bút đã góp phần tô đậm thêm tính chất thảm hại của tấn kịch và tạo được sự khách quan cho câu chuyện. Nó nâng cấp tính cách, thái độ của Phan Bội Châu trước kẻ thù: không chỉ dửng dưng, khinh bỉ mà còn chống trả quyết liệt.

Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu là một truyện ngắn hiện đại được viết bằng tiếng Pháp song có hình thức giống như một bài kí sự. Nghệ thuật trần thuật sinh động, độc đáo, hấp dẫn. Cách khắc họa chân dung nhân vật rất đặc sắc qua lời nói, hành động, cử chỉ..., qua lời bình luận ngoài truyện và bằng thủ pháp tương phản. Trí tưởng tượng và khả năng hư cấu tài tình, giọng điệu trào phúng, hài hước và hóm hỉnh.

Kết bài:

Thông qua miêu tả nhân vật toàn quyền Va-ren, tác giả đã vạch trần bộ mặt chủ nghĩa thực dân Pháp mà Va-ren là đại diện, đồng thời ca ngợi người anh hùng Phan Bội Châu – vị lãnh tụ tiêu biểu cho cuộc đấu tranh giải phóng của dân tộc Việt Nam.

Mẫu Phân tích truyện Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu số 1

Nguyễn Ái Quốc trong thời kì sống và hoạt động ở Pháp đã viết một số truyện kí bằng tiếng Pháp như Vi hành, Lời than vãn của bà Trưng Trắc, Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu... Đó là những tác phẩm giàu chất trí tuệ và tính hiện đại, thể hiện một quan niệm lấy văn chương để phục vụ chính trị và dân tộc.

Tác phẩm Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu đăng trên báo Người cùng khổ số 36 - 37 vào tháng 9, 10 - 1925. Truyện gồm có ba cảnh: cảnh 1, Va-ren đến Sài Gòn được bọn tay chân đón rước linh đình; cảnh 2, Va-ren dừng lại Huế được bọn bù nhìn đãi yến và gấn mê-đay Nam Long bội tình; cảnh 3, Va-ren đến Hà Nội và gặp Phan Bội Châu đang bị thực dân Pháp cầm tù với bản án tử hình.

Cuộc chạm trán giữa Va-ren và Phan Bội Châu cho thấy ngòi bút châm biếm sâu sắc của tác giả Nguyễn Ái Quốc. Tác giả đã sử dụng thủ pháp tương phản đối lập để tạo nên tính chiến đấu sắc bén.

Va-ren đã vào “tận xà lim” nơi Phan Bội Châu “đang rên xiết”. Va-ren là con người “đã phản bội giai cấp vô sản Pháp, tên chính khách đã bị đồng bọn đuổi ra khỏi tập đoàn, kẻ đã ruồng bỏ quá khứ, ruồng bỏ lòng tin, ruồng bỏ giai cấp mình”... Phan Bội Châu là con người “đã hi sinh cả gia đình và của cải”, phải “sống xa Ha quê hương” để tìm đường cứu nước cứu dân, bị bọn thực dân “kết án tử hình vắng mặt”, đang bị “đeo gông” chờ ngày lên “máy chém”. Hai nhân cách đối đầu, một bên là “kẻ phản bội nhục nhã”, một bên là “bậc anh hùng, vị thiên sứ, đấng xả thân vì độc lập, được 20 triệu con người trong vòng nô lệ tôn sùng”. Ngòi bút của Nguyễn Ái Quốc biểu lộ thái độ yêu, ghét, tôn trọng, khinh bỉ rất rõ ràng, dứt khoát.

Bằng trí tưởng tượng kì diệu, tác giả đã vạch trần bộ mặt xảo quyệt, giả nhân giả nghĩa, thủ đoạn dụ dỗ, mua chuộc của tên thực dân cáo giài! Va-ren “tay phải giơ ra bắt tay Phan Bội Châu trong nhà tù âm đạm”. Va-ren dụ dỗ Phan Bội Châu hãy “trung thành”, “cộng tác”, “hợp lực” với nước Pháp vì sự nghiệp “khai hóa và công lí”. Hấn khuyên nhà cách mạng Việt Nam đừng “xúi giục” đồng bào ta nổi lên chống Pháp... Hấn khoe mẽ ở Đông Dương “nền dân chủ... nhờ Chúa, rất là tốt!”... Cuối cùng hấn tự vạch trần chân tướng là một kẻ phản bội, tên cơ hội hãnh tiến: “Ông hãy nhìn tôi này, ông Phan Bội Châu! Trước tôi là Đảng viên xã hội đầy và giờ đây thì tôi làm Toàn quyền!...”.

Trái lại, trong cuộc chạm trán ấy, Phan Bội Châu rất chủ động “im lặng, đứng đưng”, “mim cười một cách kín đáo..”. Đặc biệt ở phần “tái bút”, tác giả cho biết một nhân chứng quả quyết rằng “Phan Bội Châu đã nhổ vào mặt Va-ren”. Một cái nhổ khinh bỉ. Vị toàn quyền “tôn kính” đã bị hạ nhục!

Tác giả Nguyễn Ái Quốc viết truyện này không chỉ nhằm mục đích ca ngợi Phan Bội Châu “một người lòng tiếng” mà còn đòi ân xá cho cụ, đồng thời vạch trần bộ mặt xảo quyệt, bản thủ của tên Toàn quyền Va-ren nói riêng và lũ thực dân Pháp nói chung.

Giọng văn đã kích châm biếm đầy khinh bỉ. Một lối viết ngắn, tạo tình huống rất độc đáo về cuộc chạm trán giữa Va-ren và Phan Bội Châu. Trang văn của tác giả Nguyễn Ái Quốc trở thành lưỡi gươm chống thực dân, chống kẻ thù xâm lược! Vô cùng sắc bén!

Bài văn mẫu Phân tích truyện Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu số 2

Chảy trong dòng sông văn học Việt Nam, giai đoạn đầu thế kỉ XX đến Cách mạng tháng Tám 1945, truyện ngắn Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu của Nguyễn Ái Quốc mang một màu sắc và âm điệu độc đáo: được viết bằng tiếng Pháp, xuất hiện trên đất Pháp, "có tính chiến đấu cao và bút pháp điêu luyện, hiện đại". Trong khi các tác giả trong nước bầy phê phán bọn phong kiến uơ hèn, để nhân dân đói khổ (như Phạm Duy Tốn, Nguyễn Bá Học), hoặc gửi gắm tình yêu nước, lo đời kín đáo, mơ hồ (như Tản Đà, Trần Tuấn Khải) thì Nguyễn Ái Quốc thẳng thắn và trực tiếp vạch mặt lũ thực dân xâm lược xảo trá, dã man; bày tỏ tấm lòng yêu nước, căm thù giặc mạnh mẽ, cháy bỏng. Trái tim người cầm bút yêu, ghét thật rõ ràng. Vì thế, tuy xuất bản ở nước ngoài, song truyện ngắn Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu cùng nhiều tác phẩm khác mà Bác Hồ viết với bút danh Nguyễn Ái Quốc vẫn có giá trị như một áng văn Việt Nam đích thực, góp phần làm sôi động dòng chảy của văn chương dân tộc. Đọc truyện, chúng ta bắt gặp hai hình tượng nhân vật đối lập nhau: tên thực dân xảo trá và người chiến sĩ yêu nước đầy bản lĩnh. 1. Va-ren, một chính khách thực dân xảo quyệt, một kẻ phản bội nhục nhã. Ngay những dòng đầu, Va-ren đã được giới thiệu như một kẻ có lời nói và hành động mập mờ: "nửa chính thức hứa... giả thử... biết giữ lời hứa, liệu quan Toàn quyền Va-ren sẽ "chăm sóc" vụ ấy vào lúc nào và ra làm sao". Đó là những từ ngữ mỉa mai, châm biếm nhẹ, mà sâu. Từ đó, tác giả định hướng cho nhân vật hiện lên trong thời gian (vào lúc nào) và mang những phẩm chất tính cách cụ thể (ra làm sao). Về thời gian, Toàn quyền Va-ren chỉ muốn chăm sóc vụ Phan Bội Châu "khi nào yên vị thật xong xuôi ở bên ấy đã". Nghĩa là, hấn lo cho cái ghế thống trị thật vững vàng trước đã. Hấn muốn tỏ rõ uy quyền thực dân với công chúng ở Đông Dương trước đã. Còn Phan Bội Châu ra sao, hãy đợi đấy. Do đó, sau khi rời nước Pháp với lời hứa "nửa chính thức" sẽ chăm sóc vụ Phan Bội Châu, Toàn quyền Va-ren đã làm một chuyến đi rề rà, lững thững, để nhấm nháp, hưởng thụ những của ngon vật lạ, những lời nói, cử chỉ tâng bốc của lũ tay sai cấp dưới. Tác giả sử dụng ngòi bút kể chuyện xen kẽ miêu tả, đối chứng bằng điệp ngữ và những câu văn kéo dài chia chuyến đi của Va-ren thành ba chặng. Chặng thứ nhất: Va-ren đến Sài Gòn. Chặng thứ hai: Va-ren ra Huế. Chặng thứ ba: Va-ren đến Hà Nội, tới đích, những trò lố chính thức của Va-ren đã diễn ra. Như vậy, Va-ren đúng là kẻ chỉ hứa suông, tuyên bố sẽ xem xét vụ Phan Bội Châu, thực tâm hấn chẳng chút động lòng nào tới số phận đau khổ của cụ Phan, hấn chẳng phải là viên quan nêu cao trách nhiệm trong công việc. Tới Hà Nội - cái đích quan trọng nhất của chuyến đi - những trò lố chính thức của Va-ren mới thực sự diễn ra, bộ mặt hèn

mồi, phản trắc, xảo quyệt của tên chính khách thực dân mới thực sự phơi bày. Bằng đôi cánh cửa trí tưởng tượng, nhà văn dẫn người đọc vào "tận công nhà lao chính, tận xà lim, nơi người đồng bào tôn kính của chúng ta đang rên xiết"... "Ôi, thật là một tấn kịch!", nhà văn kêu lên, như muốn người đọc tập trung chú ý và cùng nhau suy ngẫm. Nêu những cảnh trên là "hài kịch", thì đến đây "tấn kịch" diễn ra vừa hài vừa bi. Màn chưa mở. Tác giả dành một đoạn văn trữ tình ngoại đề để tóm tắt tiểu sử bất hảo của Va-ren, đồng thời ngợi ca phẩm chất anh hùng của Phan Bội Châu. Về Va-ren, chúng ta đọc thấy rất những dòng chữ đen ngòm, như nhóp: "Con người đã phản bội [...] tên chính khách đã bị đồng bọn đui [...] kẻ đã ruồng bỏ quá khứ, ruồng bỏ lòng tin, ruồng bỏ giai cấp mình...". Sự như nhóp mà tác giả gọi là những trò lố diễn ra suốt buổi Va-ren gặp Phan Bội Châu. Trong cuộc "chạm trán" này, hắn luôn tỏ ra chủ động, một con người cao sang, hào hiệp: "Tôi đem tự do đến cho ông đây!". Hắn tuyên bố, rồi cúi xuống bắt tay Phan Bội Châu, nâng cái gông to kệch ở cổ người tù. Chỉ thế thôi, Va-ren đã treo cái bánh vẽ tự do trước đối thủ, rồi "tấn công", ào ạt, liên hồi... bằng những lời nói dài dòng, vòng vo, khi chân thành, thống thiết, lúc châm chọc, mỉa mai, lên bổng xuống trầm. Đúng là giọng lưỡi của một anh hề. Va-ren nói những gì? Trước hết, hắn mặc cả với Phan Bội Châu về hai chữ "tự do". Một bên hắn hứa "đem trả tự do cho Phan Bội Châu", một bên khuyên - hay là ép buộc - Phan, hãy: "từ bỏ những mưu đồ [...] chớ tìm cách xúi giục đồng bào [...], hãy bảo họ cộng tác với người Pháp...". Như vậy, Va-ren đâu có "quý trọng" Phan như hắn nói. Thực chất là hắn đã khuyên người chiến sĩ kiên cường, bắt khuất kia đầu hàng, phản lại lí tưởng chiến đấu suốt đời của mình. Lời Va-ren nói, nghe ngọt xớt. Đó là vị ngọt chứa thuốc độc của kẻ phản bội. Tiếp sau, Va-ren nêu những tên tuổi, những chính khách nổi tiếng... về sự... phản bội. Từ Nguyễn Bá Trác - người Việt Nam, đến những Guy-xta-vo, những A-lếch-xăng, A-ri-xtít, những An-be Pôn, và Lê-ông - người Pháp. Cuối cùng hắn khoe sự thành đạt, bước đường thăng tiến của bản thân. "Trước tôi là đảng viên Xã hội đấy, và giờ đây thì tôi làm Toàn quyền...!". Trơ trẽn thay, lố bịch thay là kẻ cầm quyền thực dân Pháp tôn thờ sự phản bội, lấy sự phản bội làm chuẩn mực để ngợi ca những nhân cách bỉ ổi. Do đó, tất cả những lời nói của Va-ren lọt vào tai Phan Bội Châu như "nước đổ lá khoai", nghĩa là nó trôi tuột đi. Tất cả những thái độ "nhiệt tình, chân thành" của kẻ phản bội đã khiến Phan Bội Châu "dừng dung", hoặc "nhếch" đôi ngọn râu mép (...) lên một chút", rồi "nhỏ vào mặt Va-ren". Càng về cuối truyện, nhân vật Va-ren càng hiện rõ bản chất xấu xa. Những trò lố của hắn đã tự lộ trần cái bộ mặt tên chính khách xảo quyệt, "kẻ phản bội nhục nhã". Miêu tả chân dung Va-ren, Nguyễn Ái Quốc dùng ngòi bút lạnh lùng, hóm hỉnh, thông minh, sắc sảo. Đó là ngòi bút điêu luyện, hiện đại, kết hợp chất châu Âu sôi nổi với âm điệu Á Đông thâm trầm.

Càng về cuối càng thâm trầm. Sử dụng ba chi tiết miêu tả thái độ và cử chỉ của Phan Bội Châu trước những lời lố bịch của Va-ren, tác giả đã đập thẳng vào mặt kẻ thù - kẻ thù của cụ Phan, kẻ thù của cả dân tộc - những đòn chí mạng. Đó là lưỡi gươm sắc bén mà người thanh niên yêu nước - Nguyễn Ái Quốc - đã vùng lên trong buổi đầu chiến đấu chống ngoại xâm vì nền độc lập, tự do của dân tộc. 2. Phan Bội Châu - người anh hùng. Với kẻ thù - ở đây là nhân vật Toàn quyền Va-ren - ngòi bút Nguyễn Ái Quốc mang tính chiến đấu mạnh mẽ bao nhiêu thì, với người anh hùng dân tộc - ở đây là nhân vật Phan Bội Châu - ngòi bút ấy mềm mại, nâng niu, trân trọng bấy nhiêu. Tuy không miêu tả chi tiết, song hình tượng Phan Bội Châu vẫn rõ nét, luôn song song với nhân vật Va-ren, như một đối xứng của hai màu sắc chọi nhau trong một hoạ phẩm. Viết về nhân vật Phan Bội Châu, tác giả đã dành những từ ngữ đẹp nhất để ngợi ca. Khi tác giả gọi Phan là "người đồng bào tôn kính của chúng ta", "con người đã hi sinh cả gia đình và của cải", lúc nâng lên tầm của "bậc anh hùng, vị thiên sứ, đấng xả thân". Những phó danh từ bậc, vị, đấng đâu phải để nói về người bình thường. Đó là cách định danh mang tính thần thánh. Càng về cuối, tính cách thần thánh của hình tượng Phan Bội Châu càng được tô đậm thêm. Trong suốt buổi gặp, để mặc cho Va-ren diễn thuyết, cụ Phan chỉ "im lặng, dửng dưng". Tai cụ không nghe, nét mặt cụ bình thản, cụ ngồi... im như một pho tượng... "làm cho Va-ren sững sốt cả người". Đây chính là nhân cách hiên ngang, bất khuất của người chiến sĩ, luôn tỉnh táo, cảnh giác trước những giọng lưỡi kẻ thù. Đó cũng là cách chiến đấu chống lại kẻ thù, phủ nhận, bác bỏ mọi mưu ma chước quỷ của bọn ngoại xâm. Khi ngọn râu mép của Phan Bội Châu "nhếch lên một chút" theo lời anh lính đồng kê - nhất là lúc cụ Phan "nhô vào mặt Va-ren" như lời nhân chứng thứ hai quả quyết - thì cuộc chiến đấu trở nên quyết liệt. Người anh hùng ấy đã chiến thắng. Bởi vì, đối với Phan Bội Châu, tất cả lời lẽ và thái độ của Va-ren chỉ là một... trò lố bịch, một trò hề. Có thể nói, trong truyện ngắn này, hình tượng Phan Bội Châu được khắc họa bằng ngòi bút chấm phá kiểu Á Đông. Chỉ vài nét thông thoáng, tả ít, gợi nhiều, nhân vật nổi lên rõ rệt một chân dung, một thần thái có đủ hình dáng, tư thế và phẩm chất. Phan Bội Châu là người chiến sĩ hiên ngang, bất khuất trước mini mô nham hiểm, thâm độc của kẻ thù. Phan Bội Châu là "bậc anh hùng, vị thiên sứ, đấng xả thân" vô cùng đáng kính của tác giả Nguyễn Ái Quốc và của chúng ta - những bạn đọc ngày nay. Truyện ngắn Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu nguyên văn bằng tiếng Pháp, được sáng tác cách đây trên nửa thế kỉ. Những nhân vật, những sự việc và cả tác giả đã đi vào cõi vĩnh hằng. Lúc đầu đọc, qua bản dịch, chúng ta có phần ngỡ ngơ. Song vừa đọc vừa suy ngẫm, chúng ta hiểu rằng: Bằng hình thức tường tượng, hư cấu, Nguyễn Ái Quốc - Bác Hồ thời trẻ - đã khắc họa được hai nhân vật có hai tính cách đại diện cho hai lực lượng hoàn toàn đối lập

nau: Va-ren: phản bội lí tưởng, quen chơi những trò lố là đại diện cho thực dân Pháp ở Đông Dương; Phan Bội Châu: "vị anh hùng, vị thiên sứ, đáng xả thân vì độc lập" tiêu biểu cho khí phách dân tộc Việt Nam. Đằng sau hai hình tượng Việt Nam (hình tượng nhân vật trong truyện - Phan Bội Châu và hình tượng tác giả - Nguyễn Ái Quốc) ấy là một tấm lòng vừa căm thù bọn thực dân xâm lược vừa yêu nước thiết tha. Tấm lòng ấy kết hợp một tài năng, một quá trình rèn luyện đã tạo ra một ngòi bút chiến đấu thật sắc sảo, độc đáo: miêu tả sinh động, dùng từ linh hoạt, tự nhiên, trào lộng, nhất là nghệ thuật khắc họa nhân vật, tạo tình huống bất ngờ. Nguyễn Ái Quốc - Bác Hồ của chúng ta - ngay từ những ngày đầu cầm bút đã xứng đáng người chiến sĩ yêu nước, xứng đáng một nhà văn với nghệ thuật đẹp nhất của từ này.

Mẫu bài văn Phân tích truyện Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu số 3

Bác Hồ không chỉ được biết đến với những bài thơ dung dị, giàu ý nghĩa mà trong thời gian hoạt động ở nước ngoài đặc biệt là Pháp, tại đây Nguyễn Ái Quốc đã có những tác phẩm viết bằng chữ Pháp có tính chiến đấu mạnh mẽ. Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu là một tác phẩm như vậy. Tác phẩm đã cho thấy vẻ đẹp phẩm chất, nhân cách của người anh hùng Phan Bội Châu đồng thời vạch trần bộ mặt gian xảo của tên Va-ren.

Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu đăng trên báo Người cùng khổ số 36, 37 tháng 9 và tháng 10 năm 1925. Đoạn trích thuộc phần thứ ba nội dung chính là cuộc chạm trán giữa Va-ren và Phan Bội Châu đầy kịch tính, cho thấy ngòi bút châm biếm sắc sảo của Nguyễn Ái Quốc.

Câu chuyện được bắt đầu bằng tình huống hết sức gay cấn, là cuộc gặp gỡ giữa hai nhân vật: vị lãnh tụ cách mạng Phan Bội Châu và bên kia là Va-ren, kẻ sang Việt Nam nhận chức toàn quyền Đông Dương. Trên thực tế không có cuộc gặp gỡ nào giữa hai nhân vật này, mà thực chất đây chỉ là tình huống hư cấu, tác phẩm được viết trước khi Va-ren sang Việt Nam nhận chức. Cách xây dựng tình huống như vậy nhằm vạch trần bộ mặt bịp bợm, hèn hạ của Va-ren và làm nổi bật vẻ đẹp nhân cách của cụ Phan Bội Châu.

Trò lố của Va-ren được tác giả vạch trần ngay từ đầu tác phẩm, vì sức ép của dư luận nên hẳn mới phải “nửa chính thức hứa” chăm sóc vụ Phan Bội Châu. Nhưng điều hẳn chỉ muốn “chăm sóc đến khi nào yên vị thật xong xuôi ở bên ấy đã”. Những từ ngữ mỉa mai, châm biếm để người đọc có một định hướng về tính cách của nhân vật này.

Và bộ mặt thực sự của hắn đã bị vạch trần trong cuộc đụng độ, chạm trán với cụ Phan Bội Châu. Có thể thấy rằng, trong cuộc gặp gỡ này, nhà cách mạng của chúng ta không nói bất cứ điều gì với hắn, chỉ có một mình Va-ren độc thoại, từ đó bộc lộ bản chất xảo quyệt của chính mình. Trước khi bắt đầu cuộc hội thoại mà thực chất là độc thoại, Nguyễn Ái Quốc đã viết một đoạn bình luận vô cùng xuất sắc “Ôi thật là một tấn bi kịch! Ôi thật là một cuộc chạm trán...”, “một kẻ đã ruồng bỏ quá khứ, ruồng bỏ lòng tin, ruồng bỏ giai cấp” – Va-ren với một bên là cụ Phan Bội Châu “hi sinh cả gia đình và của cải để xa lánh khỏi thấy bọn cướp nước mình, sống xa lìa quê hương, luôn luôn bị lũ này săn đuổi...”. Vẽ nên chân dung đối lập giữa hai nhân vật đã cho thấy rõ thái độ của người viết với đối tượng, một bên là mỉa mai, châm biếm, coi thường, một bên là ngợi ca, tôn vinh, yêu quý.

Cuộc mặc cả, ra giá bắt đầu, y dụ dỗ, yêu cầu cụ Phan Bội Châu hãy từ bỏ ngay ý định chiến đấu vì nền độc lập dân tộc: “Ông hãy để mặc đây những ý nghĩ phục thù” “bỏ đi những mưu đồ xưa cũ và thôi, chớ tìm cách xúi giục đồng bào ông nổi lên” cùng nhau làm những việc tốt đẹp cho xứ Đông Dương, “làm như vậy ông sẽ được tất cả, được cho đất nước ông, được cho bản thân ông”. Không chỉ dùng lời lẽ đe dọa, hắn còn lấy những dẫn chứng, những kẻ phản bội để cho Phan Bội Châu nghe gương mà bị thuyết phục: Nguyễn Bá Trác, Guy-xta-vơ, A-lếch-xăng,... không dừng lại ở đó, hắn còn khoe những chiến công mình giành được khi phản bội lại giai cấp, phản bội lại bạn bè, phản bội niềm tin: “Trước tôi là đảng viên xã hội đấy, và giờ đây thì tôi làm Toàn quyền...”. Càng về cuối bản chất xảo trá, bịp bợm của Va-ren càng bị vạch trần rõ nét hơn. Những lời Va-ren nói, những hành động hắn làm cho thấy hắn là kẻ bịp bợm, phản phúc và trơ trẽn đến tột cùng.

Trong màn hài kịch trên, Phan Bội Châu hoàn toàn im lặng, sự im lặng đó thể hiện rõ thái độ của nhà cách mạng. Trước hết, ông coi Va-ren không có mặt, bởi vậy, những lời nói của Va-ren chỉ như nước đổ lá khoai. Qua đó còn thể hiện thái độ khinh bỉ “đôi ngọn râu mép người tù nhếch lên một chút rồi lại hạ xuống ngay, mỉm cười một cách kín đáo, vô hình và im lặng, như cánh ruồi lướt qua vậy”. Thái độ ứng xử đó một lần nữa khẳng định phẩm chất đẹp đẽ của ông: suốt một đời hi sinh cho cách mạng, cho độc lập, tự do của đất nước. Không có bất cứ điều gì có thể lay chuyển ý chí cách mạng, tinh thần sắt đá đó của ông. Đặc biệt những dòng kết thúc tác phẩm càng làm nổi bật hơn nữa phẩm chất của cụ Phan Bội Châu: nếu ở trên ta thấy ông im lặng, khinh bỉ thì trong T.B ông thể hiện phản kháng quyết liệt: nhổ vào mặt Va-ren, chi tiết này cho thấy sự

khinh bỉ đã được đẩy lên đến tột cùng. Như vậy, cách khép lại tác phẩm đã tạo ra độ mở cho câu chuyện và làm nổi bật chủ đề tác phẩm.

Tác phẩm được viết bằng chất giọng châm biếm, mỉa mai, hóm hỉnh. Tạo dựng tình huống hư cấu bất ngờ, hấp dẫn thể hiện trí tưởng tượng tài hoa của người viết. Qua đó đã làm nổi bật phẩm chất đáng quý của Phan Bội Châu, và bản chất lộ bịch, xấu xa của Va-ren.

Mẫu viết TLV Phân tích truyện Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu số 4

Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu là một truyện ngắn đặc sắc và độc đáo của Nguyễn Ái Quốc, sáng tác năm 1925 sau sự kiện nhà chí sĩ cách mạng Phan Bội Châu bị thực dân Pháp bắt cóc từ Trung Quốc áp giải về Việt Nam và xử tù chung thân. Trước phong trào đấu tranh sôi sục của nhân dân cả nước đòi thả cụ Phan, chúng đã phải ra lệnh ân xá rồi đem cụ về giam lỏng ở Bến Ngự, kinh đô Huế, cho đến ngày cụ qua đời (1940).

Va-ren vốn là đảng viên Đảng Xã hội Pháp. Sau khi phản bội Đảng, hắn được cử làm Toàn quyền Đông Dương, thay cho Méc-lanh bị chiến sĩ cách mạng Phạm Hồng Thái ám sát hụt phải về nước. Trước ngày chuẩn bị sang Đông Dương nhậm chức, Va-ren tuyên bố sẽ quan tâm tới cụ Phan Bội Châu. Ngay lập tức, Nguyễn Ái Quốc viết tác phẩm Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu để phơi bày bộ mặt lộ bịch cùng bản chất xấu xa của hắn.

Hình thức tác phẩm giống như một bài kí sự nhưng thực ra nó là một truyện ngắn hư cấu (nghĩa là tưởng tượng trên cơ sở những yếu tố có thật).

Nhân vật có thật là Va-ren toàn quyền Pháp mới tại Đông Dương; Phan Bội Châu – là chí sĩ yêu nước đang bị chính quyền thực dân Pháp bắt giam tại Hà Nội. Sự kiện có thật là phong trào đấu tranh sôi sục của nhân dân đòi thả cụ Phan Bội Châu đang dâng cao khắp ba miền.

Những tình tiết hư cấu là truyện được viết trước khi Va-ren sang nhậm chức Toàn quyền Đông Dương và thực tế sau khi sang Đông Dương cũng không có chuyện Va-ren gặp Phan Bội Châu ở nhà tù Hỏa Lò, Hà Nội. Nội dung cuộc gặp gỡ giữa Va-ren với Phan Bội Châu cũng là do tác giả tưởng tượng ra. Thông qua hai nhân vật Va-ren và Phan Bội Châu, chúng ta hiểu rõ thái độ căm thù, khinh bỉ quân xâm lược và lòng yêu nước thiết tha của Nguyễn Ái Quốc.

Đặt cụm từ Những trò lố trong nhan đề tác phẩm, tác giả có chủ ý vạch trần hành động giả dối, lộ bịch và bản chất xấu xa của tên cáo già Va-ren. Truyện được kể theo trình tự thời gian: Từ Pa-ri, Va-ren xuống tàu sang Việt Nam rồi tới khám giam cụ Phan Bội Châu tại Hòa Lò. Chuyến đi chia thành bốn chặng. Chặng 1: Bốn tuần lễ đầu, Va-ren ở trên tàu trong hành trình từ Mác-xây đến Sài Gòn. Chặng 2: Va-ren đến Sài Gòn, được chính quyền sở tại đón tiếp “nhiệt tình”. Chặng 3: Va-ren tới Huế, được triều đình nghênh tiếp, được dự yến và gấn mề đay. Chặng 4: Va-ren ra Hà Nội, tiến hành cuộc hội kiến với Phan Bội Châu ở trong tù và những trò lố của hắn đã diễn ra. Phần trích trong sách giáo khoa là chặng 1 và chặng 4.

Qua cách kể chuyện và miêu tả của tác giả, người đọc có thể hình dung ra chuyến đi dềnh dàng kéo dài và những trò lố (những trò nhỏ nhăng, bịp bợm, đáng cười) của tên Toàn quyền Va-ren.

Trong đoạn văn có hai nhân vật chính là Va-ren và Phan Bội Châu. Hai nhân vật này được xây dựng bằng nghệ thuật tương phản. Va-ren (kẻ thống trị) bất lương đối lập với cụ Phan Bội Châu là một tù nhân (người bị trị) nhưng lại cao cả và vĩ đại.

Ngôn ngữ sử dụng trong việc khắc họa tính cách của từng nhân vật cũng khác nhau. Tác giả dùng ngôn ngữ trần thuật để khắc họa tính cách của Va-ren. Còn với Phan Bội Châu, tác giả dùng phương pháp đối lập là sự im lặng. Đây là bút pháp tinh tế, sắc sảo có khả năng gợi tả, gợi cảm lớn.

Va-ren nhậm chức toàn quyền, đứng đầu bộ máy cai trị của thực dân Pháp tại Đông Dương (gồm ba nước Việt Nam, Lào và Cam-pu-chia). Trò lố đầu tiên của hắn là hứa chăm sóc cụ Phan Bội Châu. Tác giả ngầm khẳng định: Va-ren vừa mới nhậm chức nên muốn trấn an dư luận. Vì thế nên lời hứa của hắn chỉ là lời hứa suông để mị dân, làm dịu không khí đấu tranh chống Pháp đang sôi nổi khắp nơi. Điều đó cho thấy Va-ren là một kẻ nham hiểm, xảo quyệt, lời hứa đó để đối phó trước sức ép của công luận ở Pháp và Đông Dương. Nói khác đi, đó là lời hứa gượng ép, miễn cưỡng.

Tác giả đã bình luận việc này như sau: Ông hứa thế; giả thử cứ cho rằng một vị Toàn quyền Đông Dương mà lại biết giữ lời hứa đi chẳng nữa, thì chúng ta vẫn được phép tự hỏi liệu quan Toàn quyền Va-ren sẽ “chăm sóc” cụ ấy vào lúc nào và ra làm sao? Tác giả vạch ra mâu thuẫn giữa nội dung lời hứa và thời gian thực hiện lời hứa. Thời gian thực hiện còn lâu, vì Va-ren vừa

mới xuống tàu, mà hành trình đường biển kéo dài chừng bốn tuần lễ. Trong khi đó, Phan Bội Châu vẫn bị giam trong tù.

Cho nên, lời hứa của hắn là trò lố thứ nhất. Tác giả dùng cụm từ nửa chính thức hứa một cách mỉa mai và câu hỏi nghi vấn để thể hiện điều đó. Thực tế, Va-ren vẫn là một tên thực dân đứng đầu guồng máy cai trị ở Đông Dương; còn Phan Bội Châu vẫn là lãnh tụ cách mạng bị cầm tù. Hai người đại diện cho hai phía đối lập nhau.

Bài văn mẫu Phân tích truyện Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu số 5

Nguyễn Ái Quốc là tên gọi rất nổi tiếng của Hồ Chí Minh được dùng trong giai đoạn hoạt động cách mạng của Bác từ năm 1919 đến năm 1945 và gắn liền với tờ báo Người cùng khổ, nhiều truyện ký và cả tác phẩm Bản án chế độ thực dân Pháp được Bác viết trên chính đất Pháp, bằng tiếng Pháp trong khoảng những năm 1922-1925. Truyện ngắn Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu được viết sau khi nhà yêu nước Phan Bội Châu bị bắt cóc vào ngày 18/6/1925 ở Trung Quốc và bị giải về giam ở Hỏa Lò, Hà Nội để chuẩn bị đem ra xét xử, còn Va-ren thì chuẩn bị lên đường sang Việt Nam nhậm chức Toàn quyền Đông Dương. Nguyễn Ái Quốc viết tác phẩm với mục đích kêu gọi cổ vũ phong trào biểu tình đòi thả Phan Bội Châu ở Việt Nam lúc bấy giờ, và nó đã nhận được rất nhiều sự ủng hộ và yêu mến của nhân dân Việt Nam bởi lời châm biếm thâm thúy, ngòi bút đã kích mạnh mẽ đến Va-ren và chính quyền Pháp.

Với nhan đề "Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu", thì cụm từ "những trò lố" đã có ý vạch trần những hành động và lời nói lố lăng, cùng với bản chất nham hiểm dối trá của Va-ren. Mở đầu cho những trang văn châm biếm, lần lượt bóc trần những hành động giả tạo, kịch cỡm của tên toàn quyền trong suốt câu chuyện, đồng thời mở ra chủ đề chính của tác phẩm không chỉ là phơi bày bộ mặt cáo già, lố bịch của tên toàn quyền Va-ren mà còn thể hiện tấm lòng trân trọng, ngưỡng mộ tính cách kiên cường, bất khuất của lãnh tụ Phan Bội Châu dù trong cảnh thất thế mà vẫn giữ cho mình một phong thái hiên ngang chính trực, một lòng trung với cách mạng, với dân tộc với đất nước.

Với Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu độc giả có thể dễ dàng nhận thấy truyện ngắn này được viết theo lối ký sự, thế nhưng có một điều thú vị ở đây rằng, đây lại không phải là một câu chuyện có thật mà chỉ là một sản phẩm hư cấu của Nguyễn Ái Quốc xuất phát từ việc trước khi về nhậm chức Toàn quyền Đông Dương, Va-ren đã có lời hứa là sẽ quan tâm tới Phan Bội

Châu. Và thực tế lúc tác phẩm ra đời Va-ren vẫn chưa nhậm chức, việc viết Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu của Nguyễn Ái Quốc là để nhằm mục đích khơi dậy phong trào đấu tranh đòi thả Phan Bội Châu trở nên mạnh mẽ, trở thành một sức ép lớn với chính Va-ren cũng như chính quyền Pháp về án của Phan Bội Châu khiến chúng phải dè chừng.

Ngay từ phần mở đầu của tác phẩm Nguyễn Ái Quốc đã vạch trần sự dối trá và những trò lố của Va-ren bằng những câu văn đậm tính chất trào phúng, rằng chẳng phải vì một nguyên do nhân văn nào khác mà Va-ren nhận lời "chăm sóc" vụ Phan Bội Châu, đơn giản chỉ bởi sức ép của dư luận Pháp và Đông Dương, thế nên buộc tên này phải đưa ra một lời hứa cho xong việc nhằm trấn an nhân dân Việt Nam và Đông Dương. Và thực chất hần hứa như vậy cũng chẳng ảnh hưởng gì đến việc nhậm chức của mình, bởi đơn giản rằng theo như Nguyễn Ái Quốc đó là lời hứa "nửa chính thức", chẳng có gì là chắc chắn, hơn thế nữa từ lúc đó đến lúc hần nhậm chức còn tới tận 4 tuần và Phan Bội Châu vẫn phải ở trong nhà tù.

Và thực tế rằng hần chỉ muốn "chăm sóc đến khi nào yên vị thật xong xuôi ở bên ấy đã", điều đó đã phần nào bộc lộ được cái bản chất gian xảo của tên này. Việc tác giả viết "giả sử cứ cho rằng một vị Toàn quyền mà lại biết giữ lời đi chẳng nữa thì chúng ta lại cứ được phép tự hỏi...ra sao" là đã ngầm cho độc giả được biết rõ bộ mặt thật của Va-ren, hần cũng sẽ lại giống như những tên quan thực dân trước đây, tàn ác, dối trá và thích làm những trò lố bịch cộc mác chủ nghĩa, nhân văn, khai sáng. Bởi có một thực tế rằng trong quá trình khai thác thuộc địa, để có thể vơ vét được nhiều tài nguyên của cải, thậm chí đưa nhân dân ta đi làm bia đỡ đạn, thì những tên quan này đã nhiều lần đưa ra những lời hứa hẹn tốt đẹp, nghe vô cùng xuôi tai nhưng chúng chưa một lần giữ lời hứa, nhất là khi những lời hứa chẳng đem đến cho chúng chút lợi ích nào cả.

Tiếp đến cuộc chạm trán giữa Va-ren và Phan Bội Châu, tác giả đã xây dựng nên hai hình tượng nhân vật với sự tương phản đối lập cực độ gay gắt. Va-ren là một tên Toàn quyền vừa nhậm chức còn Phan Bội Châu là một người tù cách mạng, một bên là tên bất lương nắm vai trò thống trị, còn một bên là người cách mạng vĩ đại nhưng nay đã lâm vào cảnh thất thế. Cuộc đối mặt đã được Nguyễn Ái Quốc đặt cho một lời bình vô cùng xuất sắc thể hiện rõ nét sự tương phản gay gắt giữa hai nhân vật rằng "Ôi thật là một tấn bi kịch! Ôi thật là một cuộc chạm trán...", giữa Va-ren, "một kẻ đã ruồng bỏ quá khứ, ruồng bỏ lòng tin, ruồng bỏ giai cấp" và một bên là vị lãnh tụ vĩ đại Phan Bội Châu người đã "hy sinh cả gia đình và của cải để xa lánh khỏi thấy bọn cướp nước mình, sống xa lìa quê hương, luôn luôn bị lũ này săn đuổi...". Và nếu đọc tác phẩm ta có

thể thấy rằng tác giả đã dùng một số lượng những từ ngữ lớn, hình tượng ngôn ngữ trần thuật để khắc họa hình ảnh, tính cách của Va-ren.

Nhưng trái lại với Phan Bội Châu thì Nguyễn Ái Quốc lại dùng chính sự im lặng để diễn tả sự khinh bỉ, nét tính cách thanh cao làm đối lập với Va-ren. Đây có thể nói là một cách viết vừa có tính tả thực vừa có tính gợi vô cùng sinh động và lý thú, bộ lộ rất rõ nét sự đối lập tính cách giữa hai con người ở hai chiến tuyến khác nhau. Với nhân vật Va-ren, thì trong cuộc đối thoại (tương tượng) của hai nhân vật, y là người nói nhiều, với số lượng lời thoại lớn, còn Phan Bội Châu dường như chỉ giữ im lặng. Vậy nên có thể nói rằng đây là cuộc độc thoại do Va-ren tự biên tự diễn, rất đúng với cái bản chất ló bịch của hắn. Và chúng ta đều có thể nhận thấy rằng quan lời nói của mình Va-ren đã hiện lên là một con người vô cùng nham hiểm và thâm độc, luôn tỏ ra mình là một kẻ ban ơn, nhân đạo khi một tay đỡ gông, một tay bắt tay Phan Bội Châu đồng thời nói "Tôi mang tự do đến cho ông đây".

Y không ngừng ve vuốt dụ dỗ, bịp bợm một cách trắng trợn bằng những lời lẽ để thuyết phục Phan Bội Châu đầu hàng như là "Ông hãy để mặc đây những ý nghĩ phục thù", "bỏ đi những mưu đồ xưa cũ và thôi, chớ tìm cách xúi giục đồng bào ông nổi lên", "làm như vậy ông sẽ được tất cả, được cho đất nước ông, được cho bản thân ông",... Không chỉ vậy hắn còn ghê gớm và ló bịch hơn khi đem những cái tên như Nguyễn Bá Trác, Guy-xta-vơ, A-léch-xăng,... vốn đều là kẻ phản bội ra để hòng lay chuyển tâm ý của Phan Bội Châu. Ló bịch hơn nữa hắn còn không tiếc khi kể ngay cả về cái lai lịch chẳng lấy gì làm hân hạnh của mình, một kẻ đã từng phản bội niềm tin của đồng đội, đồng chí trong Đảng xã hội rằng "Trước tôi là đảng viên xã hội đấy, và giờ đây thì tôi làm Toàn quyền..." để thuyết phục Phan Bội Châu theo gương mình nhằm có cuộc sống sung sướng, tự do,...

Trái ngược lại với sự ba hoa, khoác lác đầy ló lảng của Va-ren thì hình ảnh Phan Bội Châu lại hiện lên với sự im lặng từ đầu đến cuối, ông phớt lờ mọi lời nói xảo trá, thuyết phục hải hước của Ven-ren và coi như hắn không hề tồn tại. Sự im lặng ấy của Phan Bội Châu đã thể hiện thái độ khinh bỉ cực độ, đồng thời cũng cho thấy bản lĩnh kiên cường của nhà cách mạng trước tên Toàn quyền vô si, cho dù hắn có liên tục dụ dỗ hay gây áp lực cho ông đi chăng nữa. Nét tính cách của Phan Bội Châu càng được biểu hiện rõ khi tác giả dẫn lời của một nhân vật tương tượng - anh lính bông súng chào ở cửa ngục rằng, thấy có sự thay đổi nét mặt của người tù, đó là "đôi ngọn

râu mép người tù nhếch lên một chút rồi lại hạ xuống ngay, mỉm cười một cách kín đáo, vô hình và im lặng, như cánh ruồi lướt qua vậy".

Việc dẫn lời như vậy không chỉ tạo cho độc giả cảm giác khách quan mà còn một lần nữa tô đậm cái thái độ của Phan Bội Châu khi đối mặt với Va-ren ấy à sự khinh bỉ đến tột cùng, và trong mắt ông rồi cuộc Va-ren cũng chỉ là một đứa trẻ, một con khi thích làm trò mà thôi. Chưa dừng lại ở đó thái độ khinh ghét của Phan Bội Châu lại một lần nữa được đẩy lên cao khi Nguyễn Ái Quốc tiếp tục trích dẫn lời của một nhân chứng thứ hai quả quyết cho rằng Phan Bội Châu đã nhổ vào mặt Va-ren, và tác giả cũng ỡm ờ rằng "cũng có thể lắm". Sự trần thuật xen lẫn các yếu tố bình luận hóm hỉnh, châm biếm rất phong phú và đa dạng của Nguyễn Ái Quốc đã làm nổi bật tình cảnh vừa lố bịch vừa hài hước của Va-ren đồng thời làm ngời sáng những nét đẹp phẩm chất tinh thần cách mạng của Phan Bội Châu, rất kiên cường, bản lĩnh, và một lòng trung với nước hiếu với dân.

Kết thúc đoạn đối thoại tác giả đã có một lời bình khá thú vị mà chúng ta cần xem xét rằng "Nhưng xét bình tình, thì đó chỉ vì Phan Bội Châu không hiểu Va-ren cũng như Va-ren không hiểu Phan Bội Châu", đó là một lời bình thật hóm hỉnh và sâu sắc. Hai chữ "không hiểu" ấy đã được tác giả khéo léo giải thích rằng không phải là do khác biệt về ngôn ngữ bởi vốn dĩ đã có người thông ngôn, mà ở đây "không hiểu" là bởi hai con người này hoàn toàn khác nhau về lý tưởng, về mục đích sống, thế nên vĩnh viễn họ cũng chẳng thể có một cuộc nói chuyện "thấu hiểu" được. Và dù cho Va-ren có nói nhiều hơn nữa những lời bịp bợm đối trá thì đối với Phan Bội Châu y cũng chỉ là một kẻ xa lạ, một kẻ không đáng để bận tâm, không cần lãng phí hơi sức tiếp chuyện mà làm gì.

Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu với lối viết trào phúng, lời dẫn chuyện hóm hỉnh hài hước, dùng thể loại bút ký, cùng với các nhân vật hư cấu, ngòi bút tưởng tượng tài hoa, sắc sảo của Nguyễn Ái Quốc đã dựng lên một cuộc chạm trán sinh động, đặc sắc giữa hai con người ở hai chiến tuyến khác nhau. Từ đó là nổi bật lên nét tính cách, thái độ và bản lĩnh kiên cường của Phan Bội Châu trước tên Toàn quyền Va-ren xảo trá, đê tiện, luôn ba hoa khoác loác, thích làm trò lố bịch.

Mẫu văn Phân tích truyện Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu số 6

Trong văn học, có những trường hợp rất đặc biệt, sự ra đời và hình thành của tác phẩm vượt ra ngoài sự kiểm soát của bản thân nhà văn để cho hiện hữu những tác phẩm độc đáo, đặc sắc.

Truyện ngắn “Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu” của Nguyễn Ái Quốc cũng nằm trong số đó. Nhận xét về tác phẩm này, có ý kiến cho rằng: “Tác giả không định dựng cuộc gặp gỡ này thành một cảnh hài kịch. Nhưng nghệ thuật biếm họa đã được áp dụng rộng rãi theo yêu cầu của cái nhìn sân khấu”. Và một trong những yếu tố làm nên đặc sắc cho truyện ngắn này chính là nghệ thuật biếm họa độc đáo.

Nhân vật chính của tác phẩm này là hai nhân vật rất nổi tiếng mà tiêu đề văn bản đã nêu đích danh: Va-ren và Phan Bội Châu. Họ là ai? Phan Bội Châu là người rất có tài văn chương, đồng thời là nhà chí sĩ yêu nước nổi tiếng. Ông từng phát động phong trào Đông Du kêu gọi thanh niên tiến bộ phát huy tinh thần yêu nước, ra nước ngoài học hỏi để trở về canh tân, đổi mới đất nước. Nhưng phong trào Đông Du thất bại rồi sau đó từ năm 1913 đến năm 1916, ông bị chính quyền Quảng Châu bắt giam. Sau khi được tha, ông lại bị thực dân Pháp bắt cóc đưa về nước. Trước sức ép của công luận Việt Nam và quốc tế, thực dân Pháp ban đầu định thủ tiêu ông nhưng sau đành đưa ra xét xử công khai và kết án tù chung thân.

Va ren là Toàn quyền Đông Dương, khi sang Việt Nam đã ra lệnh ân xá Phan Bội Châu (thực chất là để lấy lòng dân chúng), sau khi mua chuộc, dụ dỗ ông không được, chúng lại đưa ông về giam lỏng ở Bến Ngự – Huế. Nguyễn Ái Quốc viết truyện ngắn Những trò lố hay là Va ren và Phan Bội Châu để vạch trần âm mưu thâm độc của thực dân Pháp và nhằm cổ vũ khích lệ tinh thần yêu nước, khẳng định vị thế cao cả của người anh hùng ái quốc Phan Bội Châu.

Tác phẩm ra đời khi Va-ren còn chưa sang Việt Nam, bởi thế, cuộc gặp gỡ giữa Toàn quyền Đông Dương và người chí sĩ cách mạng được miêu tả trong truyện chỉ là chi tiết hư cấu. Và cũng bởi thế, việc xây dựng chân dung Va-ren – một gã phản bội méo mó, ti tiện – là hoàn toàn dựa vào nghệ thuật biếm họa. Với ngòi bút châm biếm sắc sảo, trí tưởng tượng dồi dào, tác giả đã tái hiện cuộc gặp gỡ của Va-ren một kẻ phản bội nhục nhã với một vị anh hùng kiệt xuất, tất cả đều được hiện lên chân thực và sinh động.

Nổi bật trong tác phẩm là chân dung nhân vật Va-ren. Nguyễn Ái Quốc có cách xây dựng nhân vật khá độc đáo Mặc dù không xuất hiện trực tiếp với dung mạo, cử chỉ và hành động cụ thể, Va-ren xuất hiện gián tiếp qua "cuộc công cán" với lời hứa nửa chính thức. Dọc theo cuộc hành trình cao cả ấy, chân dung của y dần được lộ rõ. Tác giả đã tưởng tượng ra cảnh Va-ren được đón tiếp tại Sài Gòn. Thái độ của chính quyền bản xứ đối với Va-ren được miêu tả bằng những từ như quán quýt lầy, lôi kéo đi, ru vỗ, áp ủ trong mớ bong bóng của những buổi chiêu đãi, những cuộc tiếp rước, những lời chúc tụng. Dân chúng bị lừa đi đón rước dưới ngọn roi gân bò và tiếng quát tháo của viên đội xếp Tây. Họ đi xem quan Toàn quyền như đi xem hát tuồng và bình phẩm về mũ, áo, ủng cùng tướng mạo kỳ quái bất lương của ngài. Không ai tỏ ra tôn trọng ngài:

– Quan có cái mũ hai sừng trên chóp sọ! – ngài hiện lên như một loài động vật!

Ồ, cái áo dài đẹp chửa! – ngài chẳng khác nào một mụ già chải chuốt.

Ngài sắp diễn thuyết đấy!- hấn chỉ toàn ba hoa, khoác lác thôi.

– Quan có cái mũ hai sừng trên chóp sọ! – ngài hiện lên như một loài động vật!

– Bắp chân ngài bọc ủng! – hấn chỉ quen đá đấm và dùng vũ lực với người khác.

– Rậm râu, sâu mắt! – đó là một kẻ nham hiểm và độc ác.

Tác giả đã miêu tả kĩ hai cuộc đón rước tiệc tùng của ngài ở Sài Gòn và Huế, kết thúc mỗi cảnh đều có câu trong khi đó Phan Bội Châu vẫn nằm tù. Tác giả đã mỉa mai sự quan tâm của Va-ren, chế giễu lời hứa nửa chính thức của y. Thực chất y không thực hiện lời hứa "chăm sóc" cụ Phan Bội Châu mà chỉ để ý đến bản thân mình, thích thú với những trò hề của mình, khoái chí trước sự ru vỗ, áp ủ của bè lũ tay sai xu nịnh. Mọi lời hứa của viên quan Toàn quyền vụt biến mất.

Cuối cùng khi tới Hà Nội, phải đối mặt với Phan Bội Châu, Va-ren cũng phải "bắt đầu" nhiệm vụ dụ hàng của mình. Mọi lời Va-ren với Phan Bội Châu đều nhằm mua chuộc và dụ dỗ. Va-ren đã đưa ra một bản thuyết minh khá công phu không chỉ có lí lẽ mà còn có cả dẫn chứng, không chỉ có dẫn chứng "ta" mà còn có cả dẫn chứng "Tây". Nào là chuyện của Nguyễn Bá Trác rồi đến chuyện các chiến hữu Guy-xta-vơ, A-lếch-xăng, A-ri-xtít... Nhưng Va-ren càng nói thì bản chất của kẻ phản bội gian trá càng hiện ra rõ hơn.

Cuộc gặp gỡ giữa Va-ren và Phan Bội Châu là cuộc gặp gỡ kỳ lạ giữa hai bờ chiến tuyến. Hai người khác nhau hoàn toàn về vị thế: Va-ren gian trá, lố bịch đại diện cho thực dân Pháp phản động ở Đông Dương; Phan Bội Châu kiên cường bất khuất, là người anh hùng được cả dân tộc tôn vinh. Cuộc gặp gỡ chất chứa những mâu thuẫn gay gắt, quyết liệt. Trong cuộc đối thoại đó, chỉ có lời của Va-ren. Cuộc đối thoại đó trở thành lời độc thoại Va-ren sừng sốt vì ý tưởng có thể thuyết phục được Phan Bội Châu bằng những lời lẽ khôn ngoan sắc sảo của mình. Nhưng không, y hoàn toàn thất bại. Y càng sừng sốt hơn vì nhận ra người đối thoại cao sừng sững, uy nghi và đầy khí phách, còn y chỉ là một kẻ phản bội nhục nhã. Trước cái im lặng dửng dưng, trước cái cười nửa miệng (không chắc chắn lắm) và cái nhò vào mặt hấn của Phan Bội Châu (cùng không chắc chắn vì đều do người khác kể lại), Va-ren vụt biến thành một con lừa ngốc nghếch, một thằng hề chỉ biết ba hoa, khuếch khoáng.

Truyện được viết bằng bút pháp trào phúng sâu sắc, bố cục chặt chẽ, độc đáo gây nhiều hứng thú cho người đọc. Đây cũng là một trong nhiều truyện ngắn làm nổi bật phong cách nghệ thuật của Nguyễn Ái Quốc – tính trí tuệ sắc sảo và lối hành văn hiện đại. Qua việc “tía tót” từng khía cạnh cụ thể của nhân vật Va-ren ở nhiều hoàn cảnh khác nhau mà cao trào là đoạn truyện Va-ren diễn thuyết trước Phan Bội Châu, tác giả đã lần lượt vạch trần bản chất của hắn và gộp lại thành một bức chân dung biếm hoạ độc đáo.

Bằng lối viết sắc sảo, khả năng tưởng tượng phong phú, tác giả đã xây dựng một tình huống truyện rất có ý nghĩa: cuộc đối đầu giữa quan Toàn quyền Đông Dương và người chiến sĩ cách mạng đấu tranh cho sự nghiệp giải phóng dân tộc. Qua những chi tiết được miêu tả, các tình tiết được hư cấu, tác giả làm nổi bật sự đối lập sâu sắc giữa một tên quan lại thực dân mưu mô, xảo trá nhưng đã trở nên hết sức lố bịch trước người chiến sĩ cách mạng kiên cường, không chịu khuất phục trước danh lợi cũng như sức mạnh của kẻ cầm quyền.